

Notat vedr. Opfyldelse af elevernes retskrav

Børn- og Ungeforvaltningen, august 2015

Indholdsfortegnelse

Indhold

1.	Baggrund og læsevejledning	3
1.1.	Baggrund	3
1.2.	Læsevejledning.....	3
2.	Sammenfatning.....	4
2.1.	Elevernes retskrav	4
2.2.	Konklusion i forhold til elevernes retskrav	5
2.3.	Anvendelse af nye ressourcer	6
2.4.	Regneeksempler	9
3.	Elevernes retskrav til undervisning – det kvantitative perspektiv	11
3.1	Krav til undervisningstiden	11
3.2.	Udviklingen i undervisningstiden.....	11
4.	Elevernes retskrav i undervisningen – det kvalitative perspektiv	13
4.1.	Folkeskolelovens formål og mål for folkeskolereformen.....	13
4.2	Opfølgning på folkeskolereformens måltal	14
5.	Overblik over udviklingen på centrale parametre	15
5.1.	Karaktergennemsnit.....	15
5.2.	Økonomi.....	16
5.3.	Antal undervisningstimer.....	17
5.4.	Andelen af inkluderede elever	17
5.5.	Klassekvotient	17
5.6.	Medarbejdernes trivsel og sygefravær.....	18
5.7.	Samlet billede.....	19
6.	Odense kommunes arbejde med at understøtte opfyldelse af folkeskoleloven	20
6.1	Folkeskolereformen.....	20
6.2.	Social mobilitet og talentarbejde	25
6.3	Ledelse og udvikling nye arbejdsmetoder- og samarbejdsformer	25
6.4	Arbejdet med trivsel og nedbringelse af sygefravær blandt medarbejdere	26
7.	Hvad er i udviklingsfasen.....	29
7.1	Liv med læring.....	29
7.2	Moderniseringsplan for de fysiske rammer for skoler og dagtilbud	29

1. Baggrund og læsevejledning

1.1. Baggrund

På mødet i byrådet den 10. juni 2015 fremsatte byrådsgruppe C følgende forslag til beslutning:

Børn- og Ungeforvaltningen pålægges at tilvejebringe en opgørelse over, hvor mange timer der i indeværende skoleår på de enkelte skoler er aflyst eller gennemført uden vikar.

Børn- og Ungeforvaltningen pålægges at tilvejebringe en opgørelse over, hvor mange timer der gennemføres med vikar på de enkelte skoler.

Byrådsgruppe C, O og V fremsatte følgende ændringsforslag, som blev godkendt af byrådet:

”Byrådet anmoder rådmanden for Børn- og Ungeudvalget om at tilvejebringe det fornødne grundlag for at kunne vurdere, om skolerne opfylder elevernes retskrav på undervisning, samt i det tilfælde, det ikke kan dokumenteres at være tilfældet, tilvejebringer det nødvendige beslutningsgrundlag, for at kunne opfylde forpligtelsen.”

Som besvarelse på byrådets beslutning har Børn- og Ungeforvaltningen udarbejdet nærværende notat.

Der lægges vægt på i notatet at besvare byrådets beslutning om opfyldelse af elevernes retskrav:

- Både i forhold til, hvordan loven opfyldes med hensyn til den krævede undervisningstid og antal undervisningstimer (kvantitativt),
- Og i forhold til lovens intentioner med hensyn til undervisningens indhold og kvalitet (kvalitativt).

1.2. Læsevejledning

I afsnit 2 er givet en sammenfatning, som indeholder en konklusion i forhold til elevernes retskrav, samt et bud på, hvad der er brug for samt regneeksempler i forhold til ressourcer.

I afsnit 3 er beskrevet, hvad elevernes retskrav i forhold til undervisningstimer og – tid er, og hvordan der sikres, at disse krav opfyldes (kvantitet).

I afsnit 4 er beskrevet, hvad elevernes retskrav i relation til lovens intentioner om indhold og kvalitet i undervisningen er, og i hvilket omfang disse krav opfyldes (kvalitet).

I afsnit 5 er givet et overblik over udviklingen på udvalgte, centrale parametre, som har væsentlig betydning for opfyldelse af folkeskolelovens mål.

I afsnit 6 er givet et overblik over udvalgte centrale indsatser/processer, som der på skoleområdet i Odense Kommune arbejdes med – med henblik på at folkeskolerne i højere grad kan leve op til folkeskolelovens intentioner.

Oversigten er ikke fyldestgørende, idet der både lokalt forankret og også mere tværgående er mange andre indsatser / processer i gang.

I afsnit 7 er endelig kort beskrevet forslag til 2 større udviklingstiltag, som i fremtiden kan få nogen betydning for folkeskolernes vilkår for at kunne leve op til folkeskolelovens intentioner - Liv med Læring og Moderniseringsplan.

2. Sammenfatning

2.1. Elevernes retskrav

Eleverne har på de forskellige klassetrin krav på et minimum af undervisningstid. De **kvantitative** krav er opstillet i nedenstående tabel og gennemgået mere indgående i afsnit 3.

Tabel: Minimumsundervisningstiden i forhold til de forskellige klassetrin pr. 1/8-2015

Klassetrin	Samlet mindste årlige undervisningstid	Samlet mindste undervisningstid pr. uge, hvis der regnes med et skoleår på 40 uger
Børnehaveklasse og 1.-3. klassetrin	1.200 timer	30 timer
4.-6. klassetrin	1.320 timer	33 timer
7.-9. klassetrin	1.400 timer	35 timer

De mere **kvalitative** krav til elevernes undervisning fremgår af folkeskolelovens formålsparagraffer samt folkeskolereformens tre mål og fastlagte måltal, som er opstillet nedenfor. De kvalitative krav er gennemgået mere indgående i afsnit 4.

Folkeskolelovens formålsparagraf

§ 1. Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Stk. 2. Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.

Stk. 3. Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

Med folkeskolereformen er der i forlængelse af folkeskolelovens formålsparagraf sat tre overordnede mål for folkeskolen. Hertil er der fastlagt måltal for skolerne.

De 3 nationale mål er:

1. Folkeskolen skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan.
2. Folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater.
3. Tilliden til og trivsel i folkeskolen skal styrkes blandt andet gennem respekt for professionel viden og praksis.

Måltal:

- Mindst 80% af eleverne skal være gode til at regne og læse i de nationale tests
- Andelen af de allerdygtigste elever i dansk og matematik skal stige år for år
- Andelen af elever med dårlige resultater i de nationale test skal reduceres år for år
- Elevernes trivsel skal øges

2.2. Konklusion i forhold til elevernes retskrav

I nærværende notat er vist:

- At eleverne i Odense Kommunes folkeskoler modtager de undervisningstimer, de har retskrav på. Procedurer og kontrol fra Undervisningsministeriet sikrer, at skolerne opfylder elevernes kvantitative retskrav til undervisning i folkeskolen.
- At den positive udvikling i forhold til at kunne opfylde folkeskolelovens intentioner og mål er stagnerende i det seneste år.

Der er i notatet vist, at der kan observeres en sammenfaldende tendens på følgende måde:

Samtidig med, at:

- Der er sket en væsentlig stigning i undervisningstid (se afsnit 3.2)
- Flere elever inkluderes i folkeskolen (stagnerer i 2015) (se afsnit 5.4)
- Færre midler tildeles pr. undervisningstime (se afsnit 5.2)
- Sygefraværet bevæger sig fra faldende til stigende hos medarbejdere (se afsnit 5.6)

ses følgende udvikling i forhold til elevernes præstationer og trivsel i forhold til folkeskolereformens måltal:

- Resultater af nationale test går fra stigende til stagnerende (se afsnit 4.2)
- Karaktererne af afgangsprøverne falder lidt efter en periode med stigning og ligger nu på landsgennemsnittet. (se afsnit 5.1)
- Udviklingen i børnenes glæde ved skolegang stagnerer (se afsnit 4.2)

Forvaltningen og skolerne arbejder målrettet på at implementere folkeskolereformen, nedbringe sygefraværet og iværksætte tiltag, der på anden vis bidrager til, at eleverne indholdsmæssigt får den undervisning, de har krav på. Arbejdet er struktureret og vil strække sig over flere år, hvor skolerne vil være i en omstillings-/implementeringsfase.

Yderligere arbejdes med nye udviklingstiltag, som fremlægges til politisk drøftelse og beslutning, og som kan bidrage til at imødekomme nogle af de udfordringer, der forventes at komme – herunder blandt andet ændringer i børnetal og behov for modernisering af de fysiske rammer, så der er tidssvarende læringsmiljøer både ude og inde. Blandt forslagene til tiltag er Liv med Læring og Moderniseringsplanen.

Selvom igangværende og planlagte tiltag tilsammen bidrager til at styrke byens folkeskoler, er det forvaltningens vurdering, at der stadig vil være udfordringer, som forudsætter flere ressourcer. Forvaltningen ser, at det vil blive tiltagende vanskeligt at sikre trivsel og læring for den enkelte elev, der modsvarer ambitionsniveauet om at ligge på eller over landsgennemsnittet, hvis ikke området prioriteres økonomisk.

I forhold til gennemgangen i notatet kan fremhæves, at **udfordringerne særligt er centreret omkring:**

Antallet af elever pr. voksen

Få voksentimer pr. elev giver begrænsninger i mulighederne for at målrette aktiviteter og læringsmiljøer til de enkelte elevers forskellige behov og kompetencer.

Inklusion af elever med særlige behov eller særlige kompetencer

Både elever med stærke forudsætninger og elever med svage forudsætninger oplever, at udfordringerne i almenskolen ikke altid er tilpasset deres niveau og de kan have vanskeligt ved at finde en plads fællesskabet, hvilket præger elevernes trivsel og samlede læring. På personalesiden udfordres medarbejdere og ledere, fordi den øgede andel af inkluderede elever ikke samtidig har medført, at der er tilsvarende flere voksne til at skabe aktiviteter og læringsmiljøer, der inkluderer og udvikler alle børn. Det viser sig fx i lærernes trivsel, som har været faldende, og sygefraværet, som har været stigende det sidste år.

Øget timetal

Den øgede undervisningstid til eleverne udfordrer skolerne, da stigningen i timetallet ikke er modsvaret af en tilsvarende stigning i lærertimer på skolerne. Lærerne underviser gennemsnitligt mere end tidligere og dermed har kortere tid at forberede sig i. Reformen stiller krav om, at undervisningen tilrettelægges og udføres på nye måder, men det er vanskeligt for lærerne at finde tid til udvikle de nye undervisningsformer - og dermed få tilrettelagt forløb af høj kvalitet, der differentieret tager hensyn til den enkelte elev.

2.3. Anvendelse af nye ressourcer

Hvis folkeskolerne i Odense i fremtiden skal kunne virke på et niveau, så eleverne i Odense kommune i forhold til præstationer og trivsel holder sig på eller ligger over landsgennemsnittet, skal nye ressourcer bruges til bedre kvalitet og bedre indhold i undervisningen.

Når forvaltningen støtter sig til forskning, men også lytter til tilbagemeldinger fra elever, forældre, medarbejdere og andre samarbejdspartnere, tegnes et billede, hvor der er relativ stor enighed om, hvordan en ressourcetilførsel kan omsættes på en meningsfuld måde for mange, og som samtidigt vil have både lærings- og trivselseffekt.

Overvejende handler det om at bringe flere professionelle i spil med eleverne, dvs. en forøgelse af antallet af medarbejdere. Og her peges særligt på behovet for flere lærerressourcer.

Sagen er, at der med Den Sammenhængende Skoledag og senere folkeskolereformen er prioriteret ansættelse af flere pædagoger. Det er virkningsfuldt i sig selv, men det vil blive en trampolineffekt, hvis man herudover kunne øge antallet af lærere. Et højere antal medarbejdere ville kunne skabe flere aktiviteter, som igen ville kunne motivere flere elever. Vi ved, at den motiverede elev lærer mest, og at valgmuligheder virker stimulerende og motiverende for eleverne. Hvis vi vil arbejde med at hæve barren, så bør vi gøre det for alle elever. Vi skal ikke kun have særlige ambitioner for talenterne eller for dem med svage forudsætninger, men netop for alle elever. Det er opgaven, og der skal være særlige ambitioner for alle elever i Odense.

Nye ressourcer anbefales prioriteret til flere lærerstillinger, som i højere grad kan bruges fleksibelt og målrettet. Det vil betyde en gunstig påvirkning af:

Lærerens mulighed for at opstille tydelige faglige mål for den enkelte elev, følge elevens progression og give eleven systematisk feedback

Det er af afgørende betydning for den enkelte elevs læring, at eleven har en klar viden om egen læring og præstation. Vigtige elementer heri er, at der opstilles tydelige faglige mål for elevens læring, at præstationsforventningerne tydeliggøres for eleven, at den enkelte elevs udvikling følges tæt og at der gives systematisk feedback til eleven. Færre elever pr. lærer vil give øget mulighed for, at læreren kan være i en sådan tæt dialog og samspil med den enkelte elev og formå at tilpasse undervisningen, så

eleverne opnår den ønskede faglige progression. Der er høj læringseffekt forbundet med at kunne give eleven den rigtige hjælp på det rigtige tidspunkt.

Undervisningsdifferentiering og holddannelser

Flere lærerressourcer på skolen vil give mulighed for, at der kan være flere lærere omkring én klasse, eller at klasser på tværs af årgangen kan deles i mindre hold på baggrund af faglige forudsætninger, læringsstil, interesser eller andet. Flere voksne på klassen eller færre elever på et hold vil betyde øget lærertid til den enkelte elev. Et mindre spænd i det faglige niveau giver lærerne øgede muligheder for at målrette undervisningen til de enkelte elever - og herigennem opnå en større læringseffekt for den enkelte elev.

Eksempelvis kunne muligheden for at etablere turboforløb for mindre grupper af elever, der har de samme udfordringer styrkes. Det forudsætter flere lærerressourcer at udbrede de gode erfaringer, der allerede er i Odense Kommune fra Plan-T, læseklasser på Højmeskolen og BaseCamp 15.

Fagkompetente lærere i lektiehjælp og faglig fordybelse / understøttende undervisning

Lektiehjælp og faglig fordybelse er obligatorisk fra skoleåret 2015/16. Det er vigtigt, at eleven kan få den rette faglige støtte af fagkompetente lærere, hvis lektierne udfordrer, og at elever med et højt fagligt niveau kan udfordres af fagkompetente lærere i forbindelse med faglig fordybelse i det enkelte fag. Indgriben/støtte i forhold til elever med indlæringsvanskeligheder vil kunne sættes tidligere og mere målrettet ind, hvis der er flere lærere med forskellige faglige kompetencer knyttet til tiden til understøttende undervisning. Alle høstede erfaringer og elevtilbagemeldinger viser, at der afgørende er, at eleverne kan få den rette hjælp, og det viser sig vanskeligt på skolerne på grund af ressourcespørgsmålet.

Arbejdet med omsorg og indsats for børn og unge i udsatte positioner

Mange lærere oplever, at der er elever, der er udfordret ud over de faglige mål i skolen. Derfor er det vigtigt, at der er tid til både faglig støtte og støtte omkring elevens udfordringer i dagligdagen, hvis eleverne skal have overskud til i realiteten at være parate til læring.

Nogle elever kan være frustrerede grundet oplevelser i skolen eller fra hjemmet, og det kan udmønte sig i uhensigtsmæssig og voldsom adfærd, som kræver hurtig indgriben og efterbehandling af en lærer i form af samtaler med eleverne om deres problemer. Eleverne skal trives for at kunne lære og udvikle sig fagligt. I mange situationer er læreren alene i læringsmiljøet, hvor udfordringen bliver at hjælpe eleven ud af frustrationen og samtidig støtte/motivere de øvrige elever i deres læring.

Tid til at arbejde med elevernes trivsel og inklusion i udviklende fællesskaber

Et væsentligt parameter i arbejdet med skolereformen er at øge elevernes trivsel og udvikle elevernes personlige og sociale kompetencer. Dette kan både gøres ind i klasserummet og i læringsmiljøer uden for skolen. Det kræver voksenstøtte at udvikle ansvarlighed og respekt for hinanden og klassen, og det kan være en svær opgave, hvis læreren er alene med 22 elever eller flere.

Hvis vi skal lykkes med at minimere betydningen af social baggrund, så er flere voksne en betydningsfuld forudsætning.

Antallet af afbrydelser og flytning af timer vil kunne minimeres

Når flere lærere arbejder sammen om klasserne/undervisningsforløbene, vil flere forløb kunne gennemføres, selv om én i teamet er på kursus, syg eller optaget af andet arbejde. Det vil give mere kontinuitet og mere læring, og give en anden oplevelse af skolen for både elever og forældre.

Forældresamarbejde

Mere luft til dialog og samarbejde med forældre kan bidrage til at styrke elevernes trivsel og faglighed. Forældre er en betydningsfuld ressource for den enkelte elev og klassefællesskabet. Derfor er det vigtigt, at der er ressourcer til at fastholde et tæt samarbejde med forældre.

Lejrskole

Lejrskoler har stor betydning for de sociale fællesskaber og trivsel i klasserne. På skolerne har man mange steder skåret i eller helt fjernet elevernes lejrskole. Flere ressourcer til lejrskoler forventes at kunne bidrage til at styrke klassefællesskaber og elevernes trivsel. Ekskursioner og lejrskoler står højt på ønskelisten hos elever og forældre, og det kan med det indbyggede dannelses- og læringsaspekt binde meget sammen. Eleverne får fx andre indtryk om hinanden og lærerne får set deres elever i andre situationer, og det bidrager samlet til både mere helhed og mere læring.

Derudover kan ekstra ressourcer med fordel anvendes til:

- *Kompetenceudvikling af medarbejdere*
Der kan bidrage til et målrettet arbejde med at øge elevernes trivsel. Når antallet af medarbejdere er under pres, bliver den enkelte medarbejders samlede dygtighed af endnu større betydning.
- *Prioritering af vejlederfunktionerne*
Så der er øget tid til at varetage vejledning og sparring af kolleger med henblik på udviklingen af inkluderende læringsmiljøer. Dette forventes særligt at bidrage til at styrke inklusion. Forvaltningens erfaringer med vejledere, der sikrer 'ekspertviden' og videndeling på arbejdsstedet, er relativt billig og effektiv.
- *Udviklingstid*
Alle skoler bør have en pulje til at arbejde med, for at omsætte de mange kompetenceinitiativer, der er forbundet med realiseringen af folkeskolereformen, inklusion m.m. Tid, der kan sikre, at initiativer rent faktisk indarbejdes og rodfæstes.
- *Undervisningsmidler*
Det er et gennemgående billede, at undervisningsmaterialerne er for få og for uaktuelle. Det gælder for så vidt både analoge og digitale undervisningsmidler. En del skoler har vanskeligt ved at gå fra analog til digital, fordi man i en periode må have beholdning af, og investere i, begge. Et vedvarende højere forbrug på undervisningsmidler ville være betydningsfuldt, sammen med en éngangsinvestering for at sætte skub i skiftet på de skoler, der halter efter.

Opsamlende vedrørende ressourceanvendelse

Af 138 faktorer, som påvirker læringseffekten for eleverne, viser den australske forsker John Hattie (i overensstemmelse med canadiske erfaringer), at den faktor, der har størst betydning for, hvor meget eleverne lærer, er **elevernes realistiske vurdering af deres egen faglige formåen**. Den erkendelse opstår ikke i eleven af sig selv og eleven kan ikke bare gøre den med sine forældre. Det er en forudsætning, at den dygtige lærer eller pædagog (helst i samarbejde) anskueliggør det. Den enkelte elev skal altså have klar og tydelig besked på, hvor han eller hun befinder sig i forhold til målene, og hvad der skal til for at komme derhen. Det tager bogstavelig talt tid. Tid, hvor den voksne er sammen med eleven om læringen. Tid, som er vanskelig at finde i dag, og som kan findes, hvis der er flere voksne på arbejde.

Fagligt og ledelsesmæssigt vurderer forvaltningen, at der stadig er tendens til, at eleverne udfordres for lidt og for sent. Hvis vi skal lykkes med at indfri ambitionerne, så kan vi ikke nøjes med at stille flere krav til medarbejderne. Der skal nok noget mere til. Hvis den nye ambition skal være, at eleverne skal udfordres noget mere og noget før, og i hele skolegangen, så vil en prioritering med flere lærere på skolerne have betydningsfuld virkning. Så kan udfordringerne gives på den rigtige måde.

I kommunens situation, hvor der er begrænsede ressourcer til rådighed, kan vi godt pege på anvendelsen af nye ressourcer, der kan investeres i folkeskolen. Vi kan også pege på omlægning af eksisterende ressourcer. I forvaltningens oplæg "Liv med Læring" er det vist, at gennem strukturel og ledelsesmæssig tilpasning kan folkeskolerne udvikles økonomisk og fagligt mere bæredygtigt, samtidig med at der frigøres et provenu, der kan geninvesteres jf. nogle af ovenstående anbefalinger.

Det er, når barnet får mulighed for at blive den bedste udgave af sig selv, at det unge menneske finder sin plads på ungdomsuddannelsen og senere på arbejdsmarkedet. Så er chancen højere for, at den voksne kommer til at leve et liv med mange muligheder og bidrager til fællesskabet.

2.4. Regneeksempler

Børn- og Ungeforvaltningen har nedenfor beregnet, hvor stor forskellen er mellem udgiften pr. elev i Odense Kommune og udgift pr. elev i gennemsnittet for 6-byerne. Og hvor stort et beløb der skulle tilføres folkeskolerne i Odense kommune, for at udgiften pr. elev i Odense er den samme som gennemsnittet af 6-byerne.

Gennemsnitlige udgift pr. elev i 6-byerne¹	
Udgift pr. elev	62.783 kr.
Udgift pr. elev i Odense	56.386 kr.
Difference pr. elev	6.397 Kr.
Samlet difference i Odense	112.584.333 kr.

Beregningen viser, at hvis Odense skal have samme gennemsnitlige udgift pr. elev, som gennemsnittet for 6-byerne er ud fra regnskab 2014, så skal området tilføres 112.584.333 kr. pr. år.

¹ Der anvendes 6-by tal baseret på regnskab 2014, da denne opgørelse er præcis og bygger på en aftale mellem 6-byerne om, hvilke data der skal indgå, samtidig med, at evt. afvigelser i regnskabet reguleres, for at sikre sammenlignelighed. Desuden er det de øvrige 6-byer, der ligner og er mest sammenlignelige med Odense. Da tallene er korrigeret og "renset" for afvigelser, så det er så sammenligneligt som muligt, vil det heller ikke være helt det samme tal, som ØIMs opgørelse, som anvendes i afsnit 5. 6-by tallene kan dog ikke bruges i afsnit 5, da de kun trækkes hvert andet år, hvorfor de ikke kan vise den årlige udvikling.

Såfremt 80% af midlerne anvendes til flere lærere og 20 % til øvrige investeringer, ville hver skole i gennemsnit kunne ansætte yderligere 5-6 lærere.

Omregnet svarer det til:

- At en stor skole med 30 klasser kan ansætte yderligere 7,3 lærere svarende til ca. 5.400 ekstra undervisningstimer (7.200 lektioner).
- At en mellemstor skole med 20 klasser kan ansætte yderligere 4,9 lærere svarende til ca. 3.600 ekstra undervisningstimer (4.800 lektioner)
- At en lille skole med 10 klasser kan ansætte yderligere 2,4 lærere svarende til ca. 1.800 ekstra undervisningstimer (2.400 lektioner)

Det vil svare til, at hver klasse i Odense kommune i gennemsnit ville kunne tildeles yderligere 4,5 undervisningstimer pr. uge.

En gennemgang af 6-by nøgletallene i forhold til årlige udgifter til undervisningsmidler og inventar viser i øvrigt, at Odense Kommune ligger 24 mio. kr. under gennemsnittet for 6-byerne, hvis udgiften omregnes i forhold til antal elever i Odense.

Det er forvaltningens vurdering, at tilførsel af ressourcer, så Odense når et udgiftsniveau pr. elev svarende til 6-by gennemsnittet, vil betyde, at udviklingen vendes således, at elevpræstationerne styrkes i de nationale tests og et karaktergennemsnit opnås, så eleverne kommer over landsgennemsnittet, samtidig med at elevernes trivsel øges.

Vi kunne dermed skabe forudsætningerne for, at den enkelte elev gives bedre chancer for at finde fodfæste både i eget liv og på arbejdsmarkedet.

Hvis man i stedet for sammenligner med samtlige kommuner, ville Odense kommune skulle tilføres 35 mio. kr. til folkeskoleområdet for at komme op på en udgift pr. elev svarende til landsgennemsnittet, jfr. ØIM's nøgletal.

3. Elevernes retskrav til undervisning – det kvantitative perspektiv

3.1 Krav til undervisningstiden

Eleverne har på de forskellige klassetrin krav på et minimum af undervisningstid.

Et af hovedelementerne i folkeskolereformen er, at en længere og mere varieret skoledag skal være med til at sikre bedre undervisning og mere læring for eleverne. Den samlede undervisningstid for eleverne er derfor blevet øget. Den obligatoriske minimumsundervisningstid fremgår af nedenstående tabel. I undervisningstiden indgår tid til fagtimer, understøttende undervisningstimer samt pausetid.

Tabel: Minimumsundervisningstiden i forhold til de forskellige klassetrin pr. 1/8-2015

Klassetrin	Samlet mindste årlige undervisningstid	Samlet mindste undervisningstid pr. uge, hvis der regnes med et skoleår på 40 uger
Børnehaveklasse og 1.-3. klassetrin	1.200 timer	30 timer
4.-6. klassetrin	1.320 timer	33 timer
7.-9. klassetrin	1.400 timer	35 timer

I skoleåret 2014/15 har to, tre og to timer om ugen i hhv. indskolingen, mellemtrinnet og udskolingen været frivillige og skolerne har skulle udbyde timerne som lektiehjælp og faglig fordybelse placeret i ydertimerne. Fra skoleåret 2015/16 er minimumsundervisningstiden incl. ovennævnte timer obligatorisk for alle elever. Det betyder, at skolerne fremover skal integrere timerne i den samlede skoledag. Der er dog ikke længere krav om, at lektiehjælp og faglig fordybelse skal gives i et vist antal timer om ugen.

Skolerne vælger selv, hvordan timerne tilrettelægges, dog skal de overholde lovens minimumstimetal for undervisningen i fagene dansk og matematik på alle klassetrin og for historie i 3. - 9. klasse. Der er samtidig indført et vejledende timetal for undervisning i de fag, hvor der ikke er fastsat et minimumstimetal. Timetallene opgøres årligt for fagene dansk, matematik og historie, ligesom de skal opgøres som et samlet tal for alle fag pr. klassetrin.

3.2. Udviklingen i undervisningstiden

Antallet af undervisningstimer har været stigende de seneste år. Udviklingen kan ses i nedenstående tabel, som viser udviklingen i antal undervisningstimer udmeldt til skolerne pr. skoleår. Opgørelsen er beregnet på tværs af alle almenklasser og klassetrin.

Tabel: Oversigt over udviklingen i antal undervisningstimer udmeldt til skolerne opgjort pr. skoleår

	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Gennemsnitlige timer pr. klasse	811	810	811	847	1.058

I nedenstående tabel er det gennemsnitlige antal timer pr. klasse omregnet til kalenderår, hvilket gør tallene sammenlignelige med opgørelser over de årlige kommunale udgifter til undervisning. Derudover viser tabellen ændringen i det gennemsnitlige timetal ift. 2011.

Tabel: Udvikling i undervisningstimer udmeldt til skolerne opgjort pr. kalenderår

	2011	2012	2013	2014	2015
Gennemsnitlige udmeldte timer pr. klasse pr. år*	811	810	832	970	1057
Ændring i timetallet pr. klasse i pct. (basisår 2011)		0%	3%	20%	30%

*Antal timer er en sammentælling af 7/12-dele fra et skoleår og 5/12-dele fra det efterfølgende skoleår.

Skolerne får tildelt budget med udgangspunkt i antal timer og antal klasser.

Stigningen i 2013 skyldes indførelsen af Den Sammenhængende Skoledag, som medførte et øget antal af undervisningstimer for 0.-3 klasse og på enkelte forsøgsskoler også for 4.-6 klasse. Stigningen trådte i kraft 1. august 2013 og slog derfor først fuldt igennem i 2014. Med indførelsen af folkeskolereformen 1. august 2014 steg antallet af undervisningstimer yderligere. Denne stigning får først fuld effekt i 2015. Fra 2011 til 2015 er det gennemsnitlige undervisningstimal pr. klasse således steget med 30 %.

3.3. Procedure omkring overholdelse af undervisningstiden

Alle landets skoler indberetter deres planlagte timetal og undervisningstid for et skoleår til Undervisningsministeriet (Styrelsen for undervisning og kvalitet), som fører kontrol med, om skolernes planlagte timetal lever op til minimumstimetallet.

Skolerne skal både overholde et samlet mindstetal for antallet af årlige undervisningstimer for hvert klassetrin samt et minimumstimetal i fagene dansk og matematik for 1.-9. klassetrin samt for historie på 3. - 9. klassetrin.

Undervisningsministeriet tager kontakt til kommunen, hvis der er én eller flere skoler, hvor det planlagte undervisningstimal ikke opfylder minimumsundervisningstiden. Ministeriet beder herefter kommunen om en redegørelse for, hvorfor planlægningen ser ud, som den gør, herunder om der er eventuelle fejl i indberetningen. Ofte skyldes uoverensstemmelserne, at der er sket en fejlindberetning.

I de tilfælde hvor skolens planlagte timetal ikke lever op til Folkeskolelovens minimumskrav, vil ministeriet bede kommunen bringe skoledagens længde i overensstemmelse med loven. Det er kommunalbestyrelsens ansvar at sikre, at skolerne i kommunen overholder folkeskolelovens regler om minimumstimetal og mindstekrav til undervisningstidens samlede varighed.

Konkret betyder det, at hvis der er en skole, der ikke lever op til minimumskravene, vil Børn- og Ungeforvaltningen sikre, at skolen får udarbejdet en plan for, hvordan elevernes timetal bliver bragt op på minimumstimetallet. Eksempelvis ved at eleverne får eventuelle manglende timer tildelt i det kommende skoleår.

På denne måde sikres det, at elevernes retskrav til undervisning overholdes i forhold til de fra ministeriet fastlagte minimumstimetal.

I det følgende ses nærmere på, om eleverne også i et kvalitativt perspektiv, tilbydes det, de har ret til.

4. Elevernes retskrav i undervisningen – det kvalitative perspektiv

4.1. Folkeskolelovens formål og mål for folkeskolereformen

For at belyse hvorvidt elevernes retskrav i forhold til folkeskoleloven opfyldes, er det utilstrækkeligt alene at se på, hvorvidt minimumsantallet af undervisningstimer i folkeskolen afvikles. Eleverne har ud over kvantiteten af undervisningstimer også krav på kvalitet i undervisningen. Det fremgår af Folkeskolelovens formålsparagraf og folkeskolereformens mål og måltal, hvad undervisningen kvalitativt skal kunne leve op til. Herunder bl.a. at folkeskolen skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige de kan, uanset social baggrund.

Derfor er det i det følgende ligeledes forsøgt at vurdere på, hvorvidt Odense kommune lever op til den kvalitet, eleverne ud fra Folkeskolelovens formålsparagraf og folkeskolereformens mål og måltal har krav på.

Folkeskolelovens formålsparagraf og folkeskolereformens mål og måltal er opstillet i nedenstående tabel.

Folkeskolelovens formålsparagraf

§ 1. Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Stk. 2. Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.

Stk. 3. Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

Med folkeskolereformen er der i forlængelse af folkeskolelovens formålsparagraf sat tre overordnede mål for folkeskolen. Derudover er der udarbejdet måltal for skolerne. Mål og måltal er opstillet nedenfor.

Folkeskolereformens mål og måltal:

De 3 nationale mål er:

Folkeskolen skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan.

Folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater.

Tilliden til og trivsel i folkeskolen skal styrkes blandt andet gennem respekt for professionel viden og praksis.

Måltal:

Mindst 80% af eleverne skal være gode til at regne og læse i de nationale tests

Andelen af de allerdygtigste elever i dansk og matematik skal stige år for år

Andelen af elever med dårlige resultater i de nationale test skal reduceres år for år

Elevernes trivsel skal øges

Ud over de overordnede måltal for reformen er der mål for alle de enkelte fag, så alle lærere arbejder med specifikke mål for alle de fag, de afholder.

4.2 Opfølgning på folkeskolereformens måltal

Når der ses på, hvad der definerer og influerer på kvalitet i folkeskolen, er der mange relevante faktorer, der spiller ind. Nedenfor gennemgås først, hvordan Odense Kommune klarer sig i forhold til folkeskolereformens måltal. I afsnit 5 gennemgås efterfølgende udviklingen på andre centrale parametre, der er med til at påvirke, om de odenseanske folkeskoler leverer den ønskede kvalitet og opnår de målsætninger, der er sat.

De nationale tests er fortrolige, hvorfor der ikke må afrapporteres direkte på resultaterne andet end på landsplan. Gennemgangen bliver derfor på tendenser i udviklingen og ikke på konkrete resultater.

I kommunens kvalitetsrapport 2014 for folkeskolerne fremgår den overordnede udvikling i forhold til de nationale tests gennem de 5 år, den er gennemført.

Tablet: Udvikling i relation til måltal

Måltal	Udvikling jfr. nationale test i perioden 2010 – 2015
<i>Mindst 80% af eleverne skal være gode til at regne og læse i de nationale tests</i>	Positiv udvikling gennem årene i 6. – 8. klasse, og på 2. – 4. klassetrin. Dog er udviklingen i 2014 stagneret på 2. - 4. klassetrin i både matematik og dansk. Samlet for folkeskolerne i Odense lever kommunen ikke op til målsætningen om, at 80 % skal have gode resultater i dansk og matematik. I perioden fra skoleåret 2011/12 - 2013/14 ses overordnet en positiv udvikling, særligt for de ældre årgange, mens udvikling for de yngste årgange er stagneret eller lidt faldende.
<i>Andelen af de allerdygtigste elever i dansk og matematik skal stige år for år</i>	Der har gennem årene været en generel stigning i antallet af de allerdygtigste elever. Tendensen er tydeligst for 8. klasse, mens 2. – 6. klasse er stagnerende.
<i>Andelen af elever med dårlige resultater i de nationale test skal reduceres år for år</i>	Der er færre elever, der klarer sig dårligt i 8. klasse og til dels 6. klasse, mens tallene er stagneret i 2. - 4. klasse.

Målsætningen i folkeskolereformen om at "*Elevernes trivsel skal øges*" er vanskeligt at måle entydigt. Børn- og Ungeforvaltningen har i flere år arbejdet med sundhedsprofiler, som bl.a. afdækker effektmål for sundhed og trivsel. I forhold til børn og unges trivsel i skolen, afdækkes det, om børnene/de unge er glade for at gå i skole.

Tablet over andelen af børn/unge, der angiver de er glade for at gå i skole²

Effektmål	Klassetrin	2011	2012	2013	2014
Andelen af elever, der angiver, at de er glade for at gå i skole	0. klasse	97 %	95 %	95 %	-
	2. klasse	-	-	60 %	56%
	5.,7.-10. klasse	77 % *	78 %	80 %	78%

Billedet er, at der for 0. og 2. klasse er en let faldende tendens i de tilgængelige tal³, mens der for 5. og 7. – 10. klasse ses en stigning i antallet af børn/unge, der i perioden 2011 til 2013 er glade for at gå i skole, men at stigningen vendes til et let fald fra 2013 til 2014.

² Der kan ikke sammenlignes på tværs af klasser, da der gives forskellige spørgsmål til at afdække området afhængigt af hvilket klassetrin børnene går på.

³ Tallene for 0. klasse indhentes på en anden måde, hvorfor de ikke var tilgængelige, da den seneste Sundhedsprofil udkom. 2. Klasse er først blevet en del af sundhedsprofilen i 2013.

5. Overblik over udviklingen på centrale parametre

Folkeskolens målopfyldelse påvirkes af mange faktorer, der ikke fremgår som direkte mål for folkeskolereformen. I dette afsnit gives et overblik over udviklingen på udvalgte centrale parametre, som vurderes at have væsentlig betydning for opfyldelse af folkeskolelovens mål.

De udvalgte parametre er følgende:

- Karaktergennemsnit
- Økonomi (Målt på udgift pr. elev)
- Antal undervisningstimer
- Andelen af inkluderede elever (målt på eksklusionsprocenten)
- Klassekvotienter
- Medarbejdernes sygefravær
- Medarbejdernes trivsel

5.1. Karaktergennemsnit

Det fremgår af nedenstående tabel over udviklingen i karaktergennemsnit, at der i perioden 2011 – 2014 har været en let stigning i karaktererne i 9. klasses afgangsprøver. Det samme er tilfældet for antallet af elever med mindst 2 i dansk og matematik.

Den positive udvikling er dog stagneret i skoleåret 2013/14. Dette ses både generelt, men særligt for elever med anden etnisk herkomst end dansk.

Det fremgår endvidere af tabellen, at Odense har flyttet sig i forhold til landsgennemsnittet. Fra at have ligget 0,2 over landsgennemsnittet i årene 2011 – 2013, er afgangsprøvekaraktererne i Odense Kommunes skoler nu på linje med landsgennemsnittet.

Udvikling i karaktergennemsnit 2011 - 2014

Afgangsprøvekarakterer	Skoleår			
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
Afgangsprøvekarakterer for 9. klasses elever i almenklasser - <i>Odense</i>	6,6	6,6	6,8	6,7
Afgangsprøvekarakterer for 9. klasses elever i almenklasser med anden etnisk herkomst end dansk - <i>Odense</i>	5,1	5,3	5,5	5,2
Andel elever med mindst 2 i både dansk og matematik i afgangsprøvekarakterer for 9. klasses elever i almenklasser - <i>Odense</i>	86,5%	90,1%	89,6%	90,3%
Afgangsprøvekarakterer for 9. klasses elever i almenklasser - <i>landsgennemsnit</i>	6,4	6,4	6,6	6,7

5.2. Økonomi

I nedenstående tabel ses udviklingen i udgifter pr. elev i folkeskolen. Opgørelsen er udarbejdet på baggrund af kommunens regnskab.

Tabel over udviklingen i udgift pr. elev⁴

Regnskab i 2014-prisniveau	2011	2012	2013	2014
Udgift pr. elev i kr.	62.221	56.955	52.733	55.196

Som det fremgår af tabellen har der samlet set i perioden 2011-2014 været et fald i kommunens udgifter opgjort pr. elev. Dog er der en stigning fra 2013 til 2014.

Nedenstående tabel viser en beregning af udgiften opgjort pr. udmeldt undervisningstime

Tabel over udviklingen i udgift pr. undervisningstime

Regnskab i 2014-prisniveau	2011	2012	2013	2014
Udgift pr. undervisningstime	1.624	1.548	1.399	1.246

Tabellen viser et fald i udgiften mål ift. antallet af udmeldte undervisningstimer i hele perioden. Der er taget højde for den løbende pris- og lønændring i beregningen.

Forklaringer til udviklingen i udgiften pr. elev:

Fra 1. august 2013 gennemførtes væsentlige omlægninger af økonomien til almen-skolerne, da det blev besluttet at implementere Den Sammenhængende skoledag (DSS). Målet i DSS er, at styrke folkeskolen via en længere og mere varieret skoledag.

Ønsker om en styrket skoledag samtidig med kommunes krav om reduktion i de samlede udgifter førte til en større omlægning af økonomien på skoleområdet. Dette skete bl.a. via optimering af arbejdstid for pædagoger og lærere (nye lokale arbejdstidsaftaler), midler fra SFO-området; færre visiterede elever til specialundervisning; forårs-SFO, mv. Omlægningen betød, at der på trods af væsentlige sparekrav kunne frigives midler til udvidelse af skoledagens længde samt til at tilføre ekstra pædagogressourcer til de yngste klassetrin.

Den bedre normering i skoledagen havde bl.a. til hensigt at understøtte en bevægelse mod øget inklusion af elever, der tidligere ville være blevet visiteret til specialundervisningstilbud. Denne bevægelse sikrede, at der samtidig med indførelse af DSS også blev bidraget til kommunens trængte økonomi.

Ambitionerne om at styrke folkeskolen via DSS blev dog efterfølgende udfordret af kommunens fortsatte trængte økonomiske situation. I forbindelse med budget 2014 blev vedtaget en række effektiviseringer og reduktioner, som har påvirket skolernes mulighed for at opfylde målene i DSS.

Eksempelvis blev der indlagt et stigende krav til inklusion af yderligere elever; midlerne til differentieret undervisning (specialpædagogisk bistand, Dansk som Andetsprog og ekstra midler til klasser med høje klassekvotienter) blev reduceret, ligesom midler til vikardækning blev reduceret. Samtidig blev der fastsat nye skærpede krav til nedbringelse af sygefravær (budgetter reduceredes som følge af forventninger om yderligere faldende sygefravær).

⁴ ØIMs Kommunale Nøgletal

5.3. Antal undervisningstimer

Antallet af undervisningstimer har været relativt statisk indtil 2013, hvor indførelsen af Den Sammenhængende Skoledag betød, at 0. til 3. klasse fik flere undervisningstimer. Med indførelse af folkeskolereformen er der, som det fremgår af tabellen over udvikling i undervisningstimer udmeldt til skolerne i afsnit 3.2, kommet en markant forøgelse af antallet af undervisningstimer fra august 2014. Stigningen har først fuld effekt i 2015.

5.4. Andelen af inkluderede elever

Som nedenstående tabel viser, er der gradvist inkluderet flere og dermed ekskluderet færre elever i perioden 2011 – 2014. Konkret er der 166 færre elever i segregerede tilbud i 2014, end det var tilfældet i 2011. Særligt stor er forskellen mellem 2013 og 2014, hvor tallet af elever uden for almenundervisningen faldt med 109.

Tablet over andel af inkluderede elever i almenundervisningen⁵

Skoleår	Andel	Antal elever i segregeret tilbud
2010/2011	95,10%	878
2011/2012	95,30%	830
2012/2013	95,40%	821
2013/2014	96,00%	712

Ovenstående tal er de senest offentligt tilgængelige fra Styrelsen for It og Læring. En gennemgang af udviklingen i egne opgørelser over elever visiteret til segregerede tilbud viser, at udviklingen er stagneret, og der er en svag stigning i antallet af visiterede elever i løbet af skoleåret 2014/15.

5.5. Klassekvotient

Udviklingen i kommunens gennemsnitlige klassekvotient ses i nedenstående tabel

Tablet med udviklingen i den gennemsnitlige klassekvotient⁶

	2011	2012	2013	2014	2015
Gennemsnitlig klassekvotient	21,0	21,7	21,9	21,7	21,8

Som det fremgår af tabellen har der været en stigning i klassekvotienten, men siden 2012 er den stort set uændret.

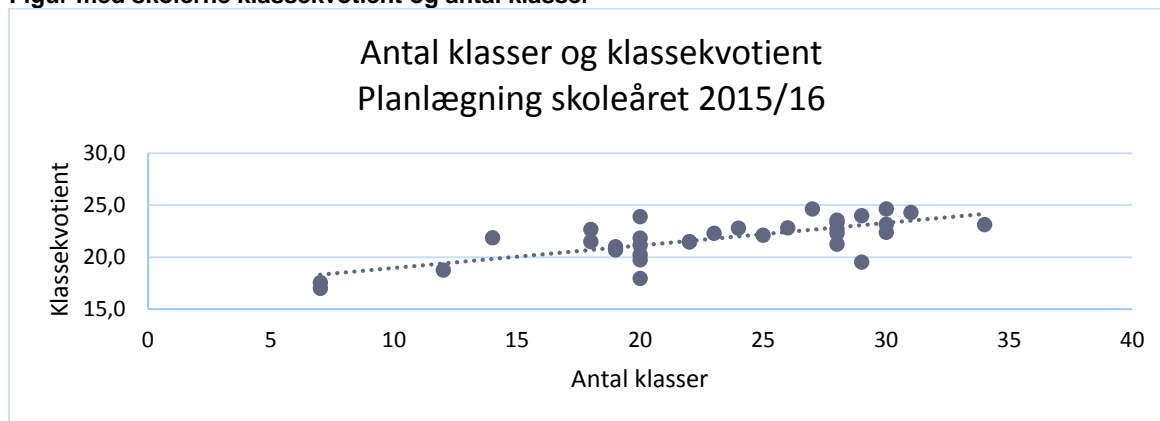
Den gennemsnitlige klassekvotient dækker dog over store udsving skolerne og de enkelte klasser i mellem. I nedenstående figur er skolerne placeret i diagrammet efter antal klasser og klassekvotient. Den generelle tendens er, at jo større skolen er, jo højere gennemsnitlig klassekvotient har skolen.

Skolestrukturen i Odense kommune med en række mindre skoler og skoledistrikter og et faldende elevgrundlag i visse områder vanskeliggør en klassesdannelse med en jævn fordeling.

⁵ Kilde: Beregninger af Styrelsen for It og Læring, baseret på Danmarks Statistiks registre. (Der er forskellige opgørelsesmetoder. De nyeste tal i 6-by nøgletallene er lige offentliggjort. 6-by nøgletallene adskiller sig fra ovennævnte opgørelse, da 6-by nøgletallene opgøres inklusiv elever, der er optaget fra og betalt af andre kommuner. 6-by nøgletallene kan derfor ikke sammenlignes med denne opgørelse).

⁶ Kilde: ØIMs Kommunale Nøgletal - Antallet af normalklasseelever og antal normalklasser fra børnehaveklasse til 10. klasse fra opgjort som gennemsnittet i de to skoleår, der indgår i kalenderåret.

Figur med skolerne klassekvotient og antal klasser

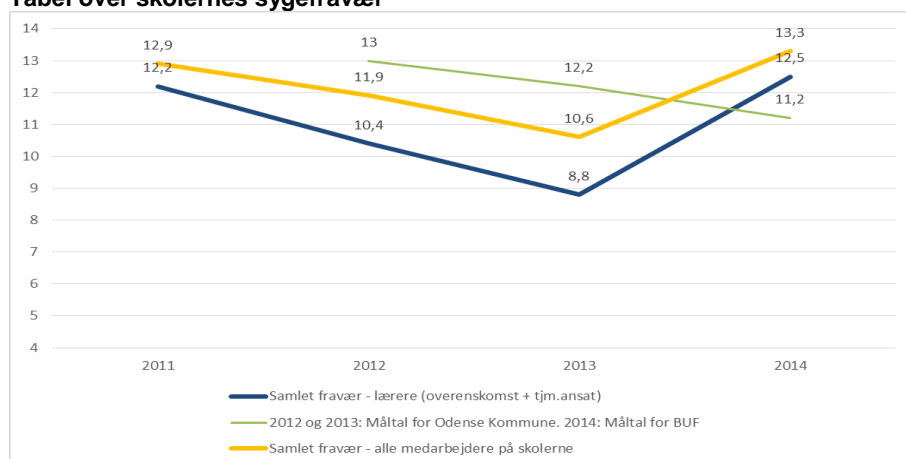
En gennemgang af planlægningstallene for skoleåret 2015/16 viser, at 16 skoler har en klassekvotient over det kommunale gennemsnit og at 60 % af klasserne har en klassekvotient på 22 eller derover, samt at 223 klasser svarende til næsten hver tredje klasse har minimum 24 elever i klassen.

5.6. Medarbejdernes trivsel og sygefravær

I den årlige trivselsundersøgelse i Odense Kommune besvarer medarbejderne et spørgeskema. Besvarelserne danner grundlag for en dialog om trivsel og for udarbejdelse af handlinger, fokus og indsatser, der understøtter og udvikler god trivsel og godt psykisk arbejdsmiljø. I sammenligning med danske kommuner og med Odense Kommune har skolerne i resultaterne fra trivselsundersøgelsen gennem de seneste år ligget lavt. I 2011, 2012 og 2013 blev besvarelserne sammenlignet med danske kommuners gennemsnit, i 2014 er resultaterne sammenlignet med Odense Kommunes gennemsnit. De overordnede resultater for skolerne fra 2011 frem til 2014 viser en negativ udvikling i trivslen. Dog er den negative udvikling stagneret i 2014.

Sygefraværet blandt skolernes medarbejdere har i perioden 2011 – 2013 været faldende. Fra 2013 til 2014 steg sygefraværet imidlertid igen, så det samlet set kom over Børn- og ungeforvaltningens måltal. Udviklingen i sygefravær er illustreret nedenfor.

Tabel over skolernes sygefravær⁷

5.7. Samlet billede

Gennemgangen af udviklingen på folkeskolerne i Odense kommune i forhold til måltallene i afsnit 3 og de udvalgte parametre i afsnit 4 viser en sammenfaldende tendens.

Samtidig med, at:

- Der er sket en væsentlig stigning i undervisningstid
- Flere elever inkluderes i folkeskolen (stagnerer i 2015)
- Færre midler tildeles pr. undervisningstime
- Sygefraværet bevæger sig fra faldende til stigende hos medarbejdere

ses følgende udvikling i forhold til elevernes præstationer og trivsel ud fra folkeskolereformens måltal:

- Resultater af nationale test går fra stigende til stagnerende
- Karaktererne af afgangsprøverne falder lidt efter en periode med stigning og ligger nu på landsgennemsnittet.
- Udviklingen i børnenes glæde ved skolegang stagnerer

⁷ Fraværet er trukket i kommunens LIS-portal. *Det samlede fravær for lærere* er trukket på kategorierne *Lærere overenskomstansat* samt *Lærere tjm.ansat*. *Det samlede fravær for alle medarbejdere på skolerne* er trukket på kategori *Skoleafdelingen* i årene 2011-2013. I 2014 er årets 3 første måneder trukket på kategori *Skoleafdelingen*, mens årets sidste 9 måneder er trukket på kategori *Skoler i Nord, Vest og Syd*. Dette skyldes omorganisering i BUF.

Vær opmærksom på, at medarbejdergrupper indeholdt i kategori *Skoleafdelingen* har ændret sig på grund af omorganiseringer. Eksempelvis tæller CSV-afdelingen ikke fra 2014, da afdelingen nu er organiseret under SAF. Skolesekretariatet på Ørbækvej tæller med i fraværstal for 2011-2013 som en del af *Skoleafdelingen*, men ikke i fraværstallene efter april 2014.

Fraværstal inkluderer: Fravær i forbindelse med almindeligt *sygefravær*, *delvis sygemelding* samt *arbejdsskader*.

Fraværet indberettes løbende, hvilket betyder, at sygefraværstal i LIS-portal kan se forskelligt ud fra dag til dag. Der tages forbehold for endnu ikke indberettet fravær.

6. Odense kommunes arbejde med at understøtte opfyldelse af folkeskoleloven

I dette afsnit gives et overblik over udvalgte centrale indsatser/processer, som der på skoleområdet i Odense Kommune arbejdes med, for at folkeskolerne i højere grad kan leve op til folkeskolelovens intentioner.

Oversigten er ikke fyldestgørende, idet der både lokalt forankret og også mere tværgående er mange andre indsatser / processer i gang.

Følgende indsatser/processer beskrives kort:

1. Implementering af folkeskolereformen
2. Arbejdet med social mobilitet og talenter
3. Brugerdreven innovation mod bedre ressourceudnyttelse (Innovationsforløb med Mindlab)
4. Arbejdet med medarbejdernes trivsel og sygefravær

6.1 Folkeskolereformen

For at opfylde de tre nationale mål, er reformen af folkeskolen baseret på en række elementer, som gensidigt understøtter hinanden, og som skal bidrage til at forbedre elevernes faglige niveau.

Helt konkret er reformen centreret omkring en længere og mere varieret skoledag, som skal give mere og bedre undervisning. Dette skal blandt andet ske gennem et kompetenceløft af lærere, pædagoger og skoleledere, og det skal ske med afsæt i, at der skabes regelforenklinger og få men klare mål.

I folkeskolen skal der således arbejdes med reformens elementer. Det drejer sig bl.a. om alsidig udvikling og alsidige læringsstrategier, tilegnelsen af viden og kreativitet, motivation, refleksion, bedre undervisningsmiljø og trivsel, samarbejde mellem lærere og pædagoger, bevægelse og motion, kobling af teori og praksis og mulighed for lektiehjælp.

I Odense arbejdes der målrettet på at indfri målene for folkeskolereformen. De konkrete elementer er beskrevet nedenfor.

Elementerne følges gennem forskellige former for opfølgning og feedback:

- I efteråret 2014 gennemførte Børne- og Ungeforvaltningen en spørgeskemaundersøgelse blandt de pædagogiske medarbejdere på skolerne. 613 medarbejdere valgte at svare på 12 spørgsmål om reformens realisering.
- I foråret 2015 blev der lavet et fokusgruppeinterview med 6 medarbejdere, en læringsmiljøvurdering på 9 skoler samt skoleinterviews med skoleledelserne.
- Der bliver lavet i alt 12 interviews med forskellige skoleledelser om året.

I opfølgningen giver medarbejdere udtryk for, hvad der lykkes, og hvad der udfordrer på skolerne. Alt i alt er det med til at give et statusbillede på, hvordan det går med realiseringen af reformen. Erfaringer og resultater af de forskellige opfølgningsaktiviteter inddrages i beskrivelsen af status for de enkelte aktiviteter nedenfor.

Arbejdet med folkeskolereformens elementer

Alle elever skal have en længere og mere varieret skoledag. Eleverne får mere tid til undervisning via flere fagopdelte timer og ny tid til understøttende undervisning. Den øgede undervisningstid og mere varierede og differentierede undervisningsformer skal udfordre både fagligt stærke og fagligt svage elever. Den understøttende undervisning har til formål at udvikle elevernes undervisningsparathed ved at arbejde med sociale kompetencer, alsidig udvikling, motivation og trivsel.

Den længere og mere varierede skoledag udgør en ny samlet ramme for en række elementer, der skal sikre mere og bedre undervisning i en skoledag, hvor lærere og pædagoger samarbejder om elevernes læring, motivation og trivsel. Elementerne kan illustreres således:

Arbejdet med folkeskolereformens faglige kvalitetsløft af skolerne vil strække sig over flere år. Skolerne er forpligtet på at arbejde med alle elementer, men der vil være nogle, der har fået mere opmærksomhed end andre. Forvaltningen har valgt at håndtere kompleksiteten ved at udvælge nogle fokusområder, som alle skolerne skal arbejde med. Her er der lagt vægt på arbejdet med kvaliteten i undervisningen bl.a. gennem den målstyrede undervisning og de nye fælles mål. Fokusområderne og arbejdet med dem er kort beskrevet nedenfor.

a) *Nye Fælles Mål*

Med den nye skolereform er der kommet nye Fælles Mål for fagene. Målene træder i kraft med skoleåret 2015/16. Forskningen viser, at når børn ved, hvad de skal og hvorfor, får læreprocesserne bedre vilkår, og dermed vil der være en større grad af læring og trivsel.

Status:

Odense Kommune har i det forgangne skoleår indgået i Undervisningsministeriets udviklingsprogram for de nye forenklede fælles mål for alle fag, og dermed har medarbejdere allerede fra skoleåret 2014/15 fået erfaringer med målstyret undervisning ud fra de nye fælles mål for fagene. 520 medarbejdere har i den forbindelse deltaget i ministeriets udbudte fagseminarer. Forvaltningen har understøttet skoleledelserne gennem arbejdet med elevcentreret skoleledelse samt med opfølgning og anvendelse af data i skolernes egne organisationer.

- Skolerne er kommet godt i gang med arbejdet med de nye Fælles Mål, og der er påbegyndt en række initiativer til systematisering og rammesætning af arbejdet. Der er dog stadig et stykke vej i forhold til skolernes kapacitetsopbygning på feltet.
- Det kræver fortrolighed med målene for fagene, når de skal formuleres, så de også er tydelige i elevhøjde.
- Det kræver en langsigtet strategisk planlægning og målsætning at fastholde de påbegyndte udviklingsprocesser på skolerne. Forvaltningen vil fortsat understøtte arbejdet med de Fælles Mål de kommende år – både for ledelse og medarbejdere.
- Lærerne giver udtryk for, at de med arbejdstidsbestemmelserne i lov 409 savner tid til fordybelse og fælles udvikling af undervisning med udgangspunkt i de fælles mål. På grund af den manglende tid i hverdagen har det i reformens første år været vanskeligt for medarbejderne at arbejde systematisk med de nye fælles mål.

b) *Åben skole*

Målet med den åbne skole er, at elevernes samarbejde i og med det omgivende samfund skal bidrage til at skabe fagligt dygtige og livsduelige børn- og unge. Kommunen er forpligtet til at sikre et samarbejde, og folkeskolerne og de kommunale musikskoler forpligtes til gensidigt samarbejde. Det er dog op til den enkelte skoleleder, hvordan det udmøntes i praksis.

Status:

Den åbne skole er ikke det, der er prioriteret højest i det første år af reformen. Selvom forpligtigelsen om den åbne skole er ny, så har skolerne også tidligere på den ene eller den anden måde inddraget verden uden for skolen, især i forhold til at samarbejde med lokale foreninger, private aktører og kulturinstitutioner.

Alle skoler i Odense har indført en egentlig fordybelsesdag, hvor der er mulighed for at fordybe sig i fag eller tage længere ture ud af huset. Skolerne giver udtryk for, at denne organisering understøtter arbejdet med en åben skole. Skolerne oplever, at deres samarbejde med eksterne aktører er forbundet med økonomiske omkostninger, der sætter begrænsninger for de gode intentioner.

- Skolerne arbejder i varierende grad sammen med foreninger, virksomheder og frivillige.
- Størstedelen af skolerne i Odense har seniorer i skolen
- Der er pt. ca. 5 partnerskabsaftaler med musikskolen. Samarbejde med musikskolen er ressourcekrævende, da skolen ud over penge til musikskolens undervisning også skal bekoste egen lærer til tilsynsforpligtigelsen.
- Skolerne tæt på centrum er gode til at inddrage kunst- og kulturtilbud. Skolerne i randområderne af Odense oplever det som en udfordring i forhold til udgifter til transport.

I august laves en detaljeret kortlægning af skolernes samarbejde med frivillige, foreninger, kunst- og kulturtilbud, erhvervsvirksomheder og ungdomsuddannelser med henblik på fortsat at understøtte, inspirere og følge arbejdet med indsatserne i den åbne skole.

c) *45 min. bevægelse*

Motion og bevægelse skal integreres i alle elevers skoledag i gennemsnit 45 minutter dagligt. Det styrker elevernes motivation, læring og sundhed.

Status:

Det er meget forskelligt, hvordan skolerne har tilrettelagt tiden med bevægelse. Nogle skoler har lagt et bevægelsesbånd ind i elevernes skema, andre integrerer bevægelse i timerne i form af f.eks. brain-breaks. Erfaringerne med bevægelsesbånd er blandede. Skolerne har generelt fokus på bevægelse og understøtter dette i form af temadage og kompetenceudvikling af medarbejdere lokalt på skolerne. Ledelserne observerer, at udendørsarealer, hal m.m. bruges mere i undervisningen i år end tidligere.

- Den målstyrede og faglige bevægelse, som indgår i fagene er svær. Det anses som en ekstra opgave, da det kræver tid til at planlægge bevægelsesaktiviteter, der kan understøtte elevernes læring.
- Det er særligt udfordrende, at motivere eleverne i ungemiljøet til bevægelse. Samtidig er ungemiljøerne i forvejen udfordrede på deres forberedelsestid qua en lang skoledag og et større rettetarbejde.

I det kommende skoleår understøtter forvaltningen særligt bevægelse i ungemiljøet gennem temadage og workshops for medarbejdere.

d) *Lektiehjælp og faglig fordybelse*

Lektiehjælp og faglig fordybelse har ikke været obligatorisk i reformens 1. år, men skolerne har været forpligtiget på at tilbyde det. Tilbuddet har ligget i ydertimerne. Formålet med lektiehjælpen er, at styrke elevernes faglige niveau. Gennem undervisningsdifferentiering skal hjælpen tilpasses alle elevers behov, såvel fagligt svage elever som fagligt stærke. Lektiehjælp og faglig fordybelse er en del af den understøttende undervisning.

Fra 1. august 2015 er der ikke længere krav om at lektiehjælp og faglig fordybelse skal gives i et vist antal timer om ugen. Dog er det sådan, at hvis eleverne gives hjemmearbejde eller lektier, så har skolen pligt til at give eleverne mulighed for at få hjælp hertil. Om denne aktivitet skal lægges som en del af undervisningen i fagene eller som understøttende undervisning afhænger af en konkret vurdering på den enkelte skole.

Status:

Lektiehjælpen har været en udfordring for skolerne. Lektiehjælpen har ikke være obligatorisk, og rent ressourcemæssigt har den ikke været prioriteret fra skolernes side. Resultatet har været af varierende kvalitet.

Forvaltningen har understøttet skolerne på forskellig vis bl.a. med at samle viden om lektier og formidle inspiration til, hvordan den faglige fordybelse med fordel kan indgå i skoledagen.

e) *Valgfag:*

Med skolereformen bliver valgfagene obligatoriske fra 7. klasse, og der bliver mulighed for at tænke nye og anderledes valgfag. Valgfaget skal indgå i 9. klasses projektopgave, og de kan nu fremgå af elevernes afgangsbetragning, hvis de ønsker det. Valgfag omfatter ca. 60 timer om året.

Status:

I Odense kommune har man udarbejdet en valgfagsmodel, der er forankret i hver region. Her er skolerne gået sammen i klynger/partnerskaber på ca. 3-4 skoler med henblik på en fælles valgfagspakke. Det sikrer et bredere udbud, en bedre økonomi og bedre udnyttelse af lærerkompetencer og faciliteter. Regionens ungdomsskole indgår i skolernes partnerskaber, og den spiller en aktiv rolle i forhold til at lave samarbejdsaftaler med eksterne aktører.

- Børn- og Ungeforvaltningen har lavet en økonomisk rammeaftale med erhvervsuddannelserne omkring fælles udbud af valgfag for skoleåret 2015/16, der skal medvirke til at udfordre eleverne i de ældste klasser på deres uddannelsesvalg. Der udbydes ca. 12 valgfag.
- Der er ikke indgået en fælles rammeaftale med gymnasierne omkring valgfag. Aftaler kan dog indgås på lokalt niveau.

Det igangsatte valgfagssamarbejde skal fortsætte og videreudvikles med relevante samarbejdspartnere som foreninger, ungdomsuddannelser, UVO og virksomheder. Pt. arbejdes der på en afklaring af ambitionsniveau og fremtidige finansieringsmodeller. Valgfag bør ses i et helhedsorienteret perspektiv i forhold til at skabe stærke ugemiljøer og udfordre eleverne på deres uddannelsesvalg.

f) *Inklusion:*

I 2012 blev der vedtaget en ny bekendtgørelse om skolernes specialundervisning. Elevers udvikling og læring skal i videst mulig omfang finde sted i den almindelige undervisning. Målet er, at flere elever med særlige behov skal inkluderes i den almindelige undervisning.

Med andre ord skal læringsmiljøet udvikles, så flere kan trives i almenundervisningen og lære – og alle udfordres og lærer maksimalt ud fra de forudsætninger, de har. Det er derfor vigtigt, at der er fokus på undervisningsdifferentiering, forskellige måder at lære på, indretningen af læringsrummene, relationsarbejde, klasserumsledelse, didaktiske overvejelser, opstilling af læringsmål med inddragelse af eleven, arbejdet med udviklingen af sociale kompetencer og rammen for et godt læringsfællesskab. Samtidig skal der være den fornødne støtte til faglige udfordringer.

Børn- og Ungeudvalget vedtog i januar 2014 "Strategi for inklusion". Strategien sætter også fokus på den oplevede inklusion, der skal bidrage til en bevægelse, hvor flere elever inkluderes i det almene tilbud. Herunder har strategien særligt fokus på, at alle børn skal føle sig anerkendte og som aktive deltagere i inkluderende fællesskaber, samt at der fokuseres på børns og unges styrker og potentialer. Bevægelsen skal ske gennem en fokuseret indsats fra både ledere og medarbejdere og i tæt samarbejde og samspil med forældre og andre relevante aktører omkring børnene.

Status:

Inklusion er et tema, der optager og udfordrer skolerne, og medarbejderne giver udtryk for, at det er en stor udfordring at løse "inklusionsopgaven". Det opleves, at man fysisk "rummer" elever på skolen, men at man trods gode intentioner ikke i tilstrækkelig omfang kan give eleverne de differentierede udfordringer, der imødekommer deres forskellige/særlige behov, og som de har krav på.

Udfordringerne er i denne forbindelse, at der mangler ressourcer til at kunne imødekomme elevernes behov samt til uddannede vejledere. Det presser medarbejderne i skolen, at de oplever, de ikke kan leve op til den kvalitet i inklusionsarbejdet, der er lagt op til i såvel bekendtgørelsen som i den lokalt besluttede strategi.

Udfordringerne betyder desuden, at skolerne har svært ved at leve op til den nationale målsætning om at mindske betydningen af social baggrund.

På grund af den samlede pressede økonomi har det på skolerne ikke været muligt at fastholde de afsatte midler til inklusionsindsatserne i fuld omfang.

Skolerne arbejder lokalt med inklusionsopgaven på forskellig vis i relation til den vedtagne strategi.

I den kommende tid planlægger forvaltningen med støtte fra A.P. Møller-fonden et større kompetenceløft af alle skolernes medarbejdere over de næste to år. Projektet er kompetenceudvikling af ressource teams, vejledere og skoleledelser, der skal understøtte indsatserne omkring inkluderende læringsmiljøer på skolerne.

- 360 lærere og pædagoger får et diplommodul i inklusion. Forløbet er à 7 ugers varighed.
- Der etableres rejsehold, der skal hjælpe med forankringen af kompetencerne på skolerne
- 36 skolers ressource teams m. ca. 252 vejledere får kompetenceudvikling i inkluderende læringsmiljøer
- 100 ledere får kompetenceudvikling i ledelse af inkluderende læringsmiljøer

Kompetenceløftet skal understøtte de nationale målsætninger og medvirke til, at alle børn og unge - i henhold til de nationale målsætninger - skal trives og udvikle sig i skolen. Det er en forudsætning, at de mødes af professionelle voksne, der har kompetencerne til at skabe inkluderende læringsmiljøer

6.2. Social mobilitet og talentarbejde

Børn og Ungeudvalget har iværksat en 3 årig indsats omkring talent, potentiale, social mobilitet, med den vision at alle børn og unge bliver den bedste udgave af sig selv. Indsatsen læner sig ind i de nationale mål for folkeskolereformen om, at alle børn bliver så dygtige de kan, samt at folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund. Den overordnede plan for indsatsen forløber i forhold til følgende hovedaktiviteter: bydækkende kampagne, afprøvning af evidensbaserede metoder, innovationsforløb og følgeforskning.

Den bydækkende kampagne 2015, BASECAMP15, satte fokus på den gruppe af unge i 9. og 10. klasse der, pga. ændrede adgangskrav til erhvervsuddannelserne, særligt kan komme i klemme ved overgangen til erhvervsuddannelse i august 2015. Den bestod af to ugers kompetenceudvikling af lærere og pædagoger, 4 ugers camp for henholdsvis 60 9. klasseelever og 50 10. klasseelever samt en mentorordning, hvor eleverne blev fulgt fra camp'en og til og med afgangsprøve/ 10. klasseprøve.

Der er tilknyttet følgeforskning til BASECAMP15 med det formål at være bagudrettet undersøgende på de forhold, der gør sig gældende for den gruppe af unge, der er i fare for at afslutte grundskolen uden de fornødne kompetencer. Indsigter fra følgeforskningen vil sætte retning for innovationsaktiviteter og afprøvning af evidens frem til og med 2017.

Den bydækkende kampagne 2016 får fokus på talent.

6.3 Ledelse og udvikling nye arbejdsmetoder- og samarbejdsformer

Folkeskolereformens nye krav til skolen betyder, at der i endnu større grad er behov for en skoleledelse, der sætter retning for skolens virksomhed og arbejder målrettet med pædagogisk udvikling.

Folkeskolereformen og Lov 409 om lærernes arbejdstid kalder på en ny tilgang til læring, undervisning, strukturelle rammer m.v. Derfor er folkeskolereformen også blevet kaldt en ledelsesreform, da realiseringen af reformen i høj grad er baseret på, at lederne er drivkraften på skolen og formår at lede, oversætte og omsætte reformens intentioner til skolevirkelighed lokalt.

For at lykkes med reformen skal der tænkes nyt og innovativt, og lederne er væsentlige rollemodeller for deres medarbejdere. Der skal arbejdes radikalt anderledes med eksempelvis struktur på skoledagen, fordelingen af arbejdsopgaver, samarbejdsformer og medarbejdernes arbejdsrutiner.

Forvaltningen har derfor haft fokus på et tæt samarbejde med lederne omkring deres ledelsesrolle i den nye skole, og hvordan de kan inspirere og understøtte medarbejderne i realiseringen af reformen. Der bliver løbende afholdt temamøder, konferencer, arbejds møder om forskellige temaer i og omkring reformen, og der arbejdes med kompetenceudvikling af ledere og iværksættelse af tværgående netværk, hvor lederne kan sparre og erfaringsudveksle med hinanden.

Et af de store temaer, som har udfordret skolerne og dermed skoleledelserne i realiseringen af reformen, er tids- og kvalitetskabalen. Mange skoleledere og lærere har givet udtryk for, at det har været vanskeligt at finde tid og rum til at udvikle og implementere nye arbejds metoder og samarbejdsformer i den nye skoledag.

Derfor har Børn- og Ungeforvaltningen i efteråret 2014 igangsat et projekt i samarbejde med MindLab for at undersøge, hvordan Odense Kommune kan adressere udfordringen med at få lærernes tids- og kvalitetskabale til at gå op.

For at lærere, ledere og forvaltning kan tænke i andre og anderledes baner og formater, er der taget udgangspunkt i brugerdreven innovation. Fra januar til maj 2015 har udvalgte lærere og konsulenter fra forvaltningen og MindLab arbejdet iterativt med at udvikle, udvælge og forfine initiativer, der kan skabe bedre balance i lærernes dagligdag.

Der har været tale om et samarbejde, hvor lærerne har haft stor indflydelse på udvælgelsen af de initiativer, som forvaltningen nu vil investere ressourcer i at realisere. Processen har resulteret i følgende initiativer:

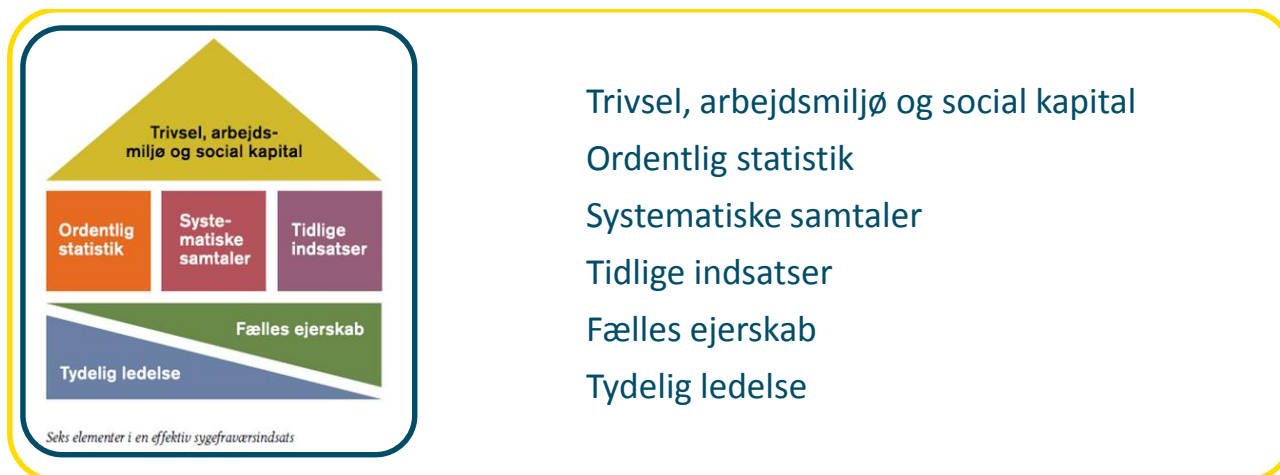
- Speeddeling: Struktureret deling af undervisningsgreb og forløb på tværs af den enkelte skole
- Ny måde at fordele de opgaver, der ligger ud over undervisningen
- Dialogredskaber og værktøjer der skal øge effektiviteten og værdien af møder på skolen
- Struktur for bedre videndeling på tværs af skolerne i kommunen.

Projektet har udmøntet sig i konkrete ideer. Ovenstående er små skridt på vej mod bedre og mere videndeling på skolen og mellem skoler, og hermed også vejen frem mod nye læringsmetoder og måder at organisere både medarbejderen og elevens dagligdag på. Der vil blive arbejdet videre med ideerne fra projektet, blandt andet vil forvaltningen indtage en mere aktiv rolle i forhold til videndeling på tværs af skolerne.

6.4 Arbejdet med trivsel og nedbringelse af sygefravær blandt medarbejdere

Odense Kommune har siden 2011 haft særligt fokus på at øge trivsel og tilstedeværelse. Arbejds miljøcertificering på skolerne bidrager til systematisk og helhedsorienteret arbejds miljøarbejde af høj kvalitet.

Med udgangspunkt i nedenstående væsentlige elementer arbejder skolerne med en bred vifte af indsatser for at øge trivsel og tilstedeværelse. Indsatserne er centreret omkring de seks elementer i effektiv sygefraværsindsats, som er illustreret nedenfor⁸.

Nedenstående er en oversigt over det arbejde, der foregår inden for de seks elementer i Børn- og Ungeforvaltningen.

Trivsel, arbejdsmiljø og social kapital

- Arbejdsmiljøcertificering bidrager til systematisk og vedholdende fokus på arbejdsmiljø. Skolernes arbejdsmiljøgrupper gennemfører APV min. 2 gange årligt og risikovurderer løbende forandringer. Her drøfter og handler arbejdsmiljøgruppen også på arbejdsrelateret fravær. Med den nye arbejdsmiljøstrategi sikres lokal fokus og lokale indsatser på temaer som risikostyring, psykisk sikkerhed og social kapital.
- Der følges grundigt op på den årlige medarbejdertrivselsundersøgelse på skolerne.
- Skolerne arbejder tæt sammen med forvaltningens HR partnere og interne psykologer i kommunen. Én HR partner i BUF arbejder primært med at understøtte ledelse og medarbejdere på skolerne i arbejdet med at fremme trivsel og reducere fravær.
- I august 2014 igangsatte forvaltningen et særligt fokus på at styrke samarbejdet omkring trivsel og reduktion af fravær mellem skoler og forvaltning. Det resulterede bl.a. i et tæt og konstruktivt samarbejde omkring opfølgning på trivselsundersøgelsen.
- Skolerne har i 2014-15 fået tilbud om at deltage i centralt planlagte temadage for tillidsvalgte og ledere. Temaer har bl.a. været *"Værdiskabende opfølgning på trivselsundersøgelsen"* og *"Styrk den sociale kapital med fokus på kerneopgaven"*. Temadagene har bidraget med praksisnære redskaber til lokaludvalg og arbejdsmiljøgrupper til at fortsætte arbejdet omkring styrkelse af den sociale kapital og trivsel på skolerne.

Ordentlig statistik

- Fraværstal og særlige opmærksomheder omkring tilstedeværelse/sygefravær udsendes løbende fra forvaltningen til skoleledelsen. Data danner udgangspunkt for dialog mellem chef og leder.

⁸ Figuren er taget fra KLs temamagasin "En kur mod sygefravær?" (2014). Figuren illustrerer 6 elementer, der viser sig væsentlige at arbejde med for at opnå gode resultater med at nedbringe sygefraværet. Odense Kommune har gennem årene også fokuseret på, at nedbringelse af sygefravær kræver en bred vifte af indsatser og handlinger.

- Lederne får dagligt advis om medarbejderes aktuelle sygefravær. På LIS-portalen trækker lederne sygefraværdata efter behov. Data anvendes til at understøtte dialogen omkring tilstedeværelse/sygefravær lokalt og i samarbejde med forvaltningen.

Systematiske samtaler – tidlige indsatser

- "1-5-10 God sygefraværshåndtering" sikrer løbende og tæt dialog mellem leder og sygemeldte. Systematiske sygefraværssamtaler sikrer målrettet opfølgning.
- Der følges i arbejdsmiljøgruppen op på arbejdsrelateret fravær i APV-arbejdet, og på baggrund heraf sættes handling på det forebyggende arbejdsmiljøarbejde med det formål at reducere arbejdsrelateret fravær.
- Medarbejdere har mulighed for at anvende kommunens sundhedstilbud, og lederne kan henvise til tilbud om stressbehandling og coaching. Odense Kommunes stressteam tilbyder også skolerne at sætte psykisk sikkerhed og stressforebyggelse på dagsorden lokalt.

Fælles ejerskab

- Systematisk dialog om sygefravær i MED-organisationen. Overordnede "Retningslinier for drøftelse af sammenhængen mellem ressourcer og arbejdsmængde" samt lokale årshjul sikrer, at trivsel og arbejdsmiljø sættes løbende på dagsorden
- Involvering af MED i arbejdet med trivsel og reduktion af sygefravær, - fx nedsættelse af ad hoc arbejdsgrupper til specifikke indsatser eller opgaver.

Tydelig ledelse

- Systematisk samarbejdsmodel om fravær i forvaltningen sikrer fokus på reduktion af sygefravær i ledelsesstrengen. Sygefravær og trivsel dagsordensættes systematisk på chef- og ledermøder, i MED-regi samt i arbejdsmiljøorganisationen.
- HR partnere understøtter skoleledelser og medarbejdere i håndtering og forebyggelse af sygefravær
- Ledere adviseres via OK! og via mail omkring medarbejderes aktuelle fravær, og der følges op på sygefravær efter "1-5-10 God sygefraværshåndtering"
- Administrationsgrundlag vedrørende børnehaveklasselederes og læreres arbejdstid (2014/15) sikrer fokus på samarbejde og tydelighed i planlægning og organisering af arbejdet på skolerne

7. Hvad er i udviklingsfasen

I forlængelse af de besluttede og igangværende initiativer, har Børn- og Ungeforvaltningen flere udviklingstiltag på tegnebrættet, der også har til formål at styrke folkeskolen og efterlevelse af intentionerne i loven. To væsentlige blive kort gennemgået nedenfor.

7.1 Liv med læring

Liv med Læring er en ramme for en langsigtet udviklingsplan på børne- og ungeområdet, hvor der peges på forskellige langsigtede udfordringer og handlemuligheder på børne- og ungeområdet.

Odense er som by i gang med en transformation til en storby, og det har betydning for de konkrete udfordringer som folkeskolen og børne- og ungeområdet som helhed skal rette sig imod. Planstrategi, kommuneplan og befolkningsprognoser mm. ridser en udvikling op, hvor der sker en fortætning af bosætningen omkring centrum, hvor elevtallet derfor kommer til at stige markant, mens det viser en tydeligt faldende tendens i andre lokalområder i kommunen. Samtidigt stiller bl.a. folkeskolereformen og de landspolitiske mål på uddannelsesområdet krav om, at skolens ungemiljøer orienterer sig mere udad med et styrket fokus på uddannelse og job. En stigende andel af ressourcerne på folkeskoleområdet og dagtilbudsområdet er i dag bundet i en struktur med mange små enheder, med risiko for væsentlige forskelle i den økonomiske og faglige bæredygtighed mellem byens lokalområder. Endeligt er der behov for, at bygningsmassen og øvrige faciliteter i læringsmiljøerne ude og inde orienteres mod de fremtidige krav og understøtter forandringen.

De konkrete udfordringer, som Liv med Læring drejer sig om, er i denne sammenhæng:

- Politiske og lovgivningsmæssige krav og forventninger til børn og unges læring og trivsel i fremtidens samfund
- Ændringer i børnetallet – den langsigtede udvikling i de forskellige lokalområder i byen
- Økonomi – frigørelse af midler fra struktur til kvalitet
- De fysiske rammer - tidssvarende læringsmiljøer ude og inde
- Byens transformation – understøtte byens vækst og forandring til en storby og styrke samspillet med omverden og lokalsamfundet

En politisk afklaring af rammerne for en langsigtet udviklingsplan for børne- og ungeområdet vil således kunne medvirke til at indfri de kvantitative og kvalitative krav i folkeskolereformen.

7.2 Moderniseringsplan for de fysiske rammer for skoler og dagtilbud

Byrådet har i aftalen om Budget 2015 besluttet, at der skal udarbejdes en renoveringsplan og en moderniseringsplan for dagtilbud og folkeskoler. Moderniseringsplanen udarbejdes med afsæt af udfordringer med bygninger og læringsmiljøer, der er skitseret i Liv med Læring.

Moderniseringsplanen er for øjeblikket ved at blive udarbejdet i et samarbejde mellem By- og Kulturforvaltningen og Børne- og Ungeforvaltningen med henblik på politisk behandling i efteråret 2015, så den kan indgå som grundlag for prioritering af anlægsprojekter i 2016 og frem. Moderniseringsplanen lægger op til at sætte en politisk besluttet retning og et ambitionsniveau for de kommende års modernisering, men indeholder således ikke en konkret plan for hver enkelt skolematrikel m.m.

Planen er bygget op omkring:

- Styrende principper for modernisering af læringsmiljøerne i skoler og dagtilbud
- Inspirationskatalog med cases og illustrationer på bygningselementer, der understøtter de styrende principper
- Økonomiberegninger og prisoverslag
- Oplæg vedr. et procesværktøj, der skal sikre høj kvalitet og indflydelse i den lokale involvering i udformningen af konkrete projekter blandt forældre, børn, ledere, medarbejdere, foreningslivet og øvrige aktører i lokalområdet

Børn- og Ungeudvalget og By- og Kulturudvalget har 23.6. 2015 fået en orientering om status og indhold i moderniseringsplanen.